

CONGRESUL AVOCAȚILOR 2019: ÎNTRE REALITĂȚILE PREZENTULUI ȘI PERSPECTIVELE PROFESIEI DE AVOCAT

Av. Dr. Gheorghe Florea

Congresul Avocaților 2019 are la ordinea de zi atât activități de evaluare cu caracter de bilanț privind activitatea organelor profesiei organizate legal la nivel național, cât și activități electivă și de configurare a unor obiective de politici profesionale pe termen lung sau de interes imediat.

Sunt vremuri în care aproape nimic nu mai poate rămâne așa cum s-a plănuit! Orice eveniment politic, economic sau social poate zădărnici planurile.

Breasla este interesată de viitorul ei și reclamă implicare responsabilă în construcția acestuia

Profesia își poate menține direcția numai în condițiile în care știe ce vrea de la ziua de mâine: ce profil identitar are avocatul de mâine? care este poziționarea avocatului, inclusiv în context legislativ? conlucrarea instituțională tradițională dintre organismele legale ale profesiei și alt puteri ale statutului trebuie substituită de asocierea acestora cu organe ale profesiei la adoptarea deciziilor de politică profesională?

Congresul va configura reinterpretarea pragmatică a principiilor și valorilor profesiei de avocat într-o lume tot mai digitalizată, în care structurile profesiei se vor deziderarhizate, gestionate cu prioritate pe orizontală, într-o democrație profesională bazată pe valorizarea decidenților, în raport de conlucrare cu alte entități din sfera puterilor de contact ale avocatului: autorități ale sistemului judiciar, mecanisme parlamentare, impact mediatic.

Confuzia între popularitate și valoare a devenit malignă în sistemul profesiei, în care solidaritatea de breaslă este măcinată adesea de probe de tupeu, care suspendă obligația de decență și întreține anihilarea spiritului critic.

De regulă, cei dedicați cu adevărat profesiei de avocat nu revendică nici postament valoric, nici dreptul la statui!

Nevoi reale ale avocatului, confruntat cu nesiguranța profesională, ”împing” profesia în direcția erodării independenței și autonomiei. Viața a demonstrat că ”nevoia transparenței decizionale”, deviza implicării majorității avocaților în treburile profesiei este estompată de aparențele eficienței intervenției structurilor de putere statală în conlucrări directe cu decani ai barourilor ! Pe termen scurt, într-un context politic relativ confuz, consultarea avocaților a devenit sinonimă cu ”hotărârile consiliilor barourilor”!

Viața a demonstrat însă că fără consultarea reală a avocaților, profesia stă cu spatele la zid!

Numai dialogul constructiv, bazat pe dreptul fiecăruia de a-și spune părerea, fără distorsionarea prin manipulări de orice tip a dreptului avocatului de a alege și de a fi ales – consacrat expres de lege – cultivarea culturii argumentului bazat pe legi și reguli, tenacitatea bazată pe solidaritate și unitatea corpului profesional pot și trebuie să fie promovate într-o profesie liberă, garantată constituțional.

Ține de ”agenda profesiei” în context electoral exemplul implicării directe a avocaților- parlamentari în rezolvarea unor probleme ale profesiei. Este cazul să amintim în

Congres conlucrarea eficientă a unor comisii parlamentare cu unii decidenți ai profesiei de avocat, căroră, la momentul potrivit, li s-au adus mulțumiri în spațiul public!

În Congres, le mulțumim tuturor avocaților- parlamentari care apără profesia din convingere și crez profesional și susțin proiecte asumate de avocați prin consultarea lor în structurile legale ale profesiei!

Însă nu toți avocații sunt operați de memorie! Profesia a primit un „duș rece” al opoziției parlamentare partizane bazate pe „înregimentarea în partid”, în procedura adoptării legislației care a consacrat armătura legală a apărării și respectării secretului profesional. Votul în Senat al proiectului legii finalizat prin legea nr. 25/2017, când avocați - senatori care au inițiat proiectul de lege au urmat decizia partidului de a vota ”împotriva” este grăitor!

Este nevoie de unitate a profesiei într-o perioadă în care se impune transferul generațional al conducerii profesiei într-o manieră de corectitudine și eleganță, asociate prin tradiție demnității profesionale, incompatibilă cu suspendarea temporară, indiferent de dialogul bazat pe proiecte sau capacitatea de a rezista arătutului cu degetul a unui vinovat de serviciu, dacă baza morală a cauzei pentru care lupti nu este anihilată de torționarii specializați în linșaj verbal.

Ce reflectă documentele Congresului?

În ultimii ani, avocatura română s-a confruntat și a reușit să depășească provocări privitoare la:

- percheziții ilegale sau la limita legii la sediile avocaților,acompaniate de campanii de denigrare a profesiei, folosindu-se sintagma ”superimunității” avocaților sau prin generalizarea unor cazuri izolate de avocați care au încălcat legea;

- tendința altor profesii, fie juridice, fie nejuridice (economisti, ingineri cu diverse specializări: chimie, fizică etc.), de a acapara sfera competențelor profesionale legal asumate de avocați;

- renunțarea legiuitorului de a reglementa caracterul obligatoriu al reprezentării prin avocat în etapa procesuală a recursului, deși aceasta vizează exclusiv rejudecarea unor probleme de drept, care, în cele mai multe cazuri, nici nu pot fi identificate de către o parte fără studii de specialitate juridică;

- încurajarea organizării unor structuri paralele ale organelor profesiei de avocat și, în consecință, a practicii avocaturii ilegale, în afara oricărui cadrul legal, prin lipsa unei reacții ferme, bazate pe prevederi exprese ale legii, din partea instanțelor judecătorești, a Parchetelor, a altor instituții ale Statului român, în condițiile în care avocatura ilegală practică în cadrul acestor entități lipsite de personalitate juridică, pe care legea le interzice în mod expres, creează vulnerabilități pentru buna organizare și funcționare a Statului român pe bază de lege și instituții care își îndeplinesc rolul social în vederea căruia au fost create;

- tendințe puternice de dereglementare a profesiei de avocat, însoțite de relativizarea principiilor și valorilor constante ale profesiei, pe temeiul căroră profesia de avocat a putut parcurge secole de existență, în care a asigurat cetățenilor înțelegerea legislației, cunoașterea și apărarea drepturilor și libertăților acestora;

- slăbirea profesiei de avocat și, implicit, a dreptului la apărare a fiecărui cetățean, fie prin interpretări eronate sau abuzive ale normelor fiscale, fie prin tergiversarea plății onorariilor pentru oficii și a ajutorului public judiciar.

Împlinirile și reușitele în confruntarea cu aceste tipuri de probleme au fost realizate când corpul profesional al avocaților a fost unit, când au devenit primordiale un scop și un interes benefic tuturor avocaților și când, pentru atingerea acestora, Uniunea Națională a Barourilor din România a fost sprijinită prin efortul tuturor celor implicați în conducerea acesteia.

Aceste reușite sunt reflectate în acte ale profesiei și în modificări ale legislației privitoare la profesia de avocat.

Este important să fie cunoscut faptul că unele dintre problemele enunțate mai sus au putut fi rezolvate fie parțial, fie în totalitate, prin decizii ale Curții Constituționale, prin hotărâri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, sau prin adoptarea unor dispoziții normative de către Parlamentul României.

Uniunea Națională a Barourilor din România a reușit ca, în eforturile făcute pentru atingerea unor scopuri benefice întregului corp profesional al avocaților, să evite provocările care puteau crea conflicte cu diverse instituții ale Statului român, pe fondul instabilității legislative și al deciziilor Curții Constituționale cu impact asupra organizării și funcționării sistemului român de justiție.

Instabilitatea legislativă și instituțională a fost accentuată de disputele pentru puterea politică, purtate pe arena sistemului de justiție și a sistemului legislației organice adoptate în materie civilă și penală.

În mod regretabil pentru spațiul dezbaterilor publice în România, aceste dispute s-au purtat fără argumente de ordin tehnic, juridic, pe un fond emoțional exacerbat în mod deliberat pentru a crea vulnerabilități.

Aceste tulburări cauzate de modificări ale legislației privitoare la sistemul de justiție au atins și corpul profesional al avocaților, precum și organele profesiei.

Reacția organelor profesiei de avocat a fost și, sperăm că va fi și în viitor, temperată și orientată în raport de principiile și regulile fundamentale ale exercitării profesiei de avocat, fără de care garanția exercitării dreptului la apărare este golită de conținut.

Este important să se conștientizeze faptul că este nevoie de un Corp profesional avocațial format, întărit și apărat de principiile constante și regulile fundamentale ale exercitării profesiei de avocat.

Numai un astfel de Corp profesional poate evita asocierea cu lupta pentru putere politică și pentru control instituțional, de dragul puterii înseși, cu consecința slăbirii garanțiilor dreptului la apărare și, indirect, dar eficient, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Orice abatere de la principiile și regulile fundamentale ale exercitării profesiei de avocat înseamnă un risc de diminuare a rolului avocatului în societate, de apărător al legii și al valorilor fundamentale ale democrației și statului de drept, a cărei bună funcționare se bazează pe respectarea normelor de drept, dincolo de interese temporare legate de sfera puterii economice și politice.

Este important să se cunoască faptul că, deși rezolvate la un moment dat, astfel de tipuri de probleme și provocări reapar și, de fiecare dată, necesită noi resurse de apărare și mobilizare din partea întregului corp avocațial.

Poate cea mai actuală dintre problemele constante cu care se confruntă profesia de avocat este dereglementarea profesiei, destructurarea corpului profesional, concomitent cu reglementarea și acordarea de competențe ce aparțin sferei profesiei de avocat unor alte categorii profesionale, formate din persoane lipsite de studii juridice: economiști, ingineri, sau cu studii juridice nefinalizate prin admiterea în Barou.

La fel de actuală este problema degrevării instanțelor judecătorești prin reglementarea competențelor de soluționare a conflictelor de drepturi de către organisme sau instituții din afara sistemului judiciar statal, care nu oferă toate garanțiile procedurale ale exercitării dreptului la apărare și în fața cărora reprezentarea părților poate fi făcută și de către persoane fără studii juridice.

Cei care își vor asuma responsabilitatea de a conduce corpul profesional al avocaților se vor confrunta cu siguranță cu aceste probleme majore, care sunt rodul unor curente

moderne de gândire cu privire la sistemul judiciar, la instituțiile și profesiile implicate în soluționarea unor conflicte de drept și la mijloacele de garantare a dreptului la apărare.

Aceste probleme majore pot fi soluționate de corpul profesional al avocaților în mod adecvat, ținând cont de axele trasate de realitatea economică și socială a societății românești, de mentalitatea și cultura specifice societății românești.

În stadiul de tinerețe în care se află (numai 100 de ani!), societatea românească are nevoie:

- de consolidarea unui cadru legislativ ferm și clar,
- de instituții care să funcționeze strict pe bază de lege și care să fie insensibile la influențe de altă natură, străine de cadrul legal,
- de profesioniști ai dreptului în administrație, în magistratură, în avocatură și în alte profesii din cadrul sistemului judiciar,
- de educație pentru respectarea legii,
- de discuții și dezbateri, în pretoriu, dar și în afara pretoriului, pe bază de argumente tehnice, bazate pe lege, care să conducă la creșterea calității actului de justiție și la conștientizarea necesității vitale de respectare a legii.

Ignorarea acestor nevoi ale societății românești și adoptarea formală a unor soluții propuse și poate chiar "testate" în societăți care nu se confruntă cu problemele specifice societății românești, dar care, în caz de eșec al măsurilor testate, au aptitudinea și mijloacele să restabilească parametrii inițiali, nu poate conduce decât la eșec, la perpetuarea și accentuarea disfuncționalităților societății românești.

Responsabilitatea în fața unor astfel de provocări este deosebit de mare, iar adoptarea unor inovații în profesia de avocat și în sistemul judiciar necesită un grad ridicat de discernământ.

Este esențial că miza provocărilor nu este atât profesia de avocat, sau sistemul judiciar considerate în sine, ci drepturile și libertățile fundamentale ale omului, pe care, în mod constant, le-au apărat avocații, pe baza principiilor și regulilor fundamentale ale profesiei de avocat, într-un cadru legal și instituțional organizat de stat, care beneficia de garanții ale dreptului la apărare asumate la nivel statal, prin norme de rang constituțional.

Actualul Congres va marca și un transfer generațional în structurile de decizie! Sper ca majoritatea celor de o generație cu cei care au fundamentat direcțiile de început ale avocaturii trezite din "mania colectivismului" să înțeleagă ce înseamnă "a face pasul înapoi", fără a goli de conținut datoria de a transfera corect, fără interese exclusiv personale sau de grup, "*plusul de experiență*" care a permis în a se distinge între *ce se întâmplă* și, esențial, *din ce cauze se întâmplă, cine o dorește cu adevărat și în ce sens* este direcția în care trebuie să meargă profesia ?

Să avem gânduri binevoitoare!